

**ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання кафедри
англійської філології
№ 1 від 28 серпня 2020 року
Завідувач кафедри
 В. А. Ущина

ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) на базі молодшого спеціаліста
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта. Мова і література (англійська)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта. Англійська мова
Форма навчання	Денна, заочна
Курс	I (денна), I (заочна)
Семестр	I (денна), I (заочна)

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) Середня освіта. Англійська мова Бакалавр на базі молодшого спеціаліста	Нормативна
Кількість годин/кредитів 60 год. / 2 кредити		Рік навчання – 1
		Семестр – 1-ий
		Лекції – 20 год.
		Практичні (семінарські) – 16 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації – 4 год.
	Самостійна робота – 20 год.	
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		<i>українська</i>

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Зочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) Середня освіта. Англійська мова Бакалавр на базі молодшого спеціаліста	Нормативна
Кількість годин/кредитів 60 год. / 2 кредити		Рік навчання – 1
		Семестр – 1-ий
		Лекції – 8 год.
		Практичні (семінарські) – 6 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота – 38 год.
	Консультації – 8 год.	
		Форма контролю: залік
Мова навчання		<i>українська</i>

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Чарікова Ірина Василівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент кафедри англійської філології
Посада	доцент
Контактна інформація	м.т. (066)9624809

	icharikova@vnu.edu.ua, mytwins@ukr.net
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» призначена для студентів першого року навчання факультету іноземної філології і розрахована на один семестр. Ця навчальна дисципліна є першою в системі методологічних лінгвістичних дисциплін і покликана слугувати теоретико-методологічною базою для засвоєння предметів мовознавчого циклу студентами напряму підготовки 014 Середня освіта. Мова і література (англійська).

Предметом навчального курсу «Вступ до мовознавства» виступає процес ознайомлення студентів з відомостями про природу і походження мови, основними закономірностями її розвитку, місце мови серед інших явищ дійсності; особливості будови мови, основні одиниці та категорії мови, їх співвідношення; методи лінгвістичного дослідження і можливі класифікації мов світу.

2. Пререквізити та постреквізити.

Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» значною мірою передуює практичному засвоєнню іноземної мови, створюючи передумови для свідомого вивчення понять і категорій, пов'язаних з особливостями структури мови, яка вивчається. Для ілюстрації мовних явищ залучається здебільшого матеріал мов, які вивчаються і якими спілкуються на факультеті (слов'янської, германської і романської груп індоєвропейської сім'ї мов). До постреквізитів (дисциплін, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення «Вступу до мовознавства») належать «Лексикологія», «Стилістика», «Теоретична граматики».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета теоретичного курсу «Вступ до мовознавства» передбачає формування у студентів професійної компетенції, яка протягом вивчення даної дисципліни реалізується через:

1) представлення основних класифікацій методів і прийомів мовознавства, характеристик мови та мислення, традиційних та сучасних теорій походження мови, характеристик парадигматичних і синтагматичних відношень між мовними одиницями;

2) ознайомлення студентів з класифікаціями звуків мови за основними та додатковими ознаками, диференціальними та інтегральними ознаками

фонем, прийомами членування мовленнєвого потоку на фразу, синтагму, такт і звук; ознайомлення з фонетичною і фонематичною транскрипцією;

3) навчання студентів характеристик типів системних відношень лексичних одиниць: синонімів, антонімів, паронімів; навчання аналізу типів переносних значень: метафоричних, метонімічних і функціональних; навчання аналізу типів фразеологічних одиниць, характеристикам граматичних значень і критеріїв виділення різних частин мови різних мов світу;

4) ознайомлення студентів з морфологічними типами мов, граматичними способами синтетичних і аналітичних мов; навчання вміння виявляти відмінності між сталими і вільними словосполученнями, характеризувати сурядні і підрядні словосполучення, аналізувати типи речень за різним ознаками, розрізняти актуальне і граматичне членування речень;

5) навчання студентів морфологічній (типологічній) класифікації мов світу, ознайомлення з афіксуючими типами мов: флективними (синтетичними і аналітичними) і аглютинативними мовами; ізолюючим типом мов і полісинтетичними (інкорпоруючими).

Основними завданнями навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» є:

- набуття студентами базових знань з проблем походження мови та її внутрішньої структури;
- осмислення специфіки мови як суспільного явища, розгляду її основних функцій;
- ознайомлення з існуючими лінгвістичними теоріями і концепціями;
- розгляд багаторівневої структури мови: фонетики і фонології, лексики і фразеології, словотвору і граматики (морфології і синтаксису);
- ознайомлення з існуючими принципами систематизації мов світу.

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення даного курсу студенти будуть **знати** шляхи розв'язання таких основних проблем мовознавства: природа і сутність мови, її функцій; структури і системи мови; зв'язок мови і мовлення, мови і мислення, мови і суспільства, мови й історії; походження мови, генеалогічна й типологічна класифікація мов світу; виникнення та розвиток письма; зв'язок мовознавства з іншими науками.

Студенти здобуть наступні **компетентності**:

- демонструвати знання явищ, які характеризують систему мови та її функціонування, на прикладах рідної мови та іноземної мови, яка вивчається;
- засвоїти і вміти застосовувати лінгвістичну термінологію;
- володіти методикою лінгвістичного аналізу, вміти використовувати різноманітні методи мовознавства;
- аналізувати мову в її історії та сучасному стані, користуючись системою основних понять і термінів загального мовознавства (співвідношення мови і мислення, ролі мови в суспільстві, мовні

універсалії і типи мовних систем, закони розвитку мови), орієнтуватися в дискусійних питаннях сучасного мовознавства;

- застосовувати теоретичні знання, отримані в рамках лекційних і семінарських занять, для аналізу окремих рівнів мови і вирішення конкретних задач на різнорівневому мовному матеріалі;
- проводити під науковим керівництвом локальні дослідження на основі існуючих методик в конкретній вузькій галузі мовознавства з формулюванням аргументованих умовиводів і висновків.

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2 (денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Загальні питання мовознавства							
Тема 1. Предмет, завдання і методи науки про мову. Природа, сутність і функції мови.	8	2	2		3		ДС + ДБ + РК+Р / 5
Тема 2. Гіпотези походження мови. Основні процеси мовного розвитку. Класифікації мов світу. Письмо.	10	4	2		4	1	ДС + ДБ + РК+Р / 10
Тема 3. Мова як система знаків. Система та структура мови.	8	2	2		3	1	ДС + ДБ + РК+Р / 5
Разом за модулем 1	26	8	6		10	2	20
Змістовий модуль 2. Розділи мовознавства							
Тема 4. Фонетика. Фонологія. Лексикографія.	8	3	2		2	1	ДС + ДБ + РК+Р / 5
Тема 5. Лексикологія. Лексична система мови. Фразеологія.	8	3	2		2		ДС + ДБ + РК+Р / 5
Тема 6. Граматика як учення про морфологічну і синтаксичну будову мови.	10	3	2		4	1	ДС + ДБ + РК+Р / 5
Тема 7. Частини мови та принципи їх виділення.	8	3	4		2		ДС + ДБ + РК+Р / 5
Разом за модулем 2	34	12	10		10	2	20
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота 1							Г / 30
Модульна контрольна робота 2							Г / 30
Всього	60	20	16		20	4	

Таблиця 2а (заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Загальні питання мовознавства							
Тема 1. Предмет, завдання і методи науки про мову. Природа, сутність і функції мови. Гіпотези походження мови. Основні процеси мовного розвитку.		2	1		8	2	ДС + ДБ + РК+Р / 10
Тема 2. Класифікації мов світу. Письмо. Мова як система знаків. Система та структура мови.		2	2		10	2	ДС + ДБ + РК+Р / 10
Разом за модулем 1		4	3		18	4	20
Змістовий модуль 2. Основні розділи мовознавства							
Тема 4. Фонетика. Фонологія. Лексикографія. Лексикологія. Лексична система мови. Фразеологія.		2	2		10	2	ДС + ДБ + РК+Р / 10
Тема 5. Граматика як учення про морфологічну і синтаксичну будову мови. Частини мови та принципи їх виділення.		2	1		10	2	ДС + ДБ + РК+Р / 10
Разом за модулем 2		4	3		20	4	20
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота 1							Г / 30
Модульна контрольна робота 2							Г / 30
Всього	60	8	6		38	8	

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 3

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
Тема 1. Генетичне мовознавство. Теорія становлення мови.	5	10	Виникнення і формування людської мови.
Тема 2. Еволюційне мовознавство. Теорія еволюції мови.	5	9	Еволюційний розвиток людської мови. Еволюція знаків, вираження, змісту.
Тема 3. Основні течії сучасної лінгвістики.	5	10	Від генеративізму до нео- і постгенеративізму.
Тема 4. Порівняльно-історичне мовознавство.	5	9	Передумови виникнення і основоположники порівняльно-історичного мовознавства.
Разом:	20	38	

IV. Політика оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» студент виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до семінарських занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, володіння термінологічним словником дисципліни, підготовку відповідей згідно плану семінарських занять, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, підготовку презентацій).

Поточним контролем передбачені відповіді на семінарських заняттях, що має на меті перевірку рівня знань, присутність на лекціях, наявність конспекту та виконання науково-дослідних пошукових (самостійних) завдань. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за два змістових модулі (ЗМ), становить 40.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті студент представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання студента оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір), або написання тез.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється лектором і може проводитись лише один раз згідно із розкладом проведення лекційних занять. Відсутність студента на модульному тесті оцінюється у "0" балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для студента можливе за умови його відсутності з поважної причини відповідно до графіка, затвердженого кафедрою англійської філології. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за модульну контрольну роботу в межах змістового модуля, становить 30. Максимальна кількість балів за модульний контроль після написання двох модульних контрольних робіт дорівнює 60.

Рівень знань студента за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення кожного змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в екзаменаційну відомість.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши написання інформаційно-аналітичного реферату.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література

Основний перелік:

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. К.: Академія, 2008. 240 с.
2. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови: навч. посібник. К.: Вища шк., 1991. 232 с.
3. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства: короткий нарис: навч. посібник. К.: Вища шк., 2006. 144 с.
4. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства: підручник. 2-е вид., стер. К.: Академія, 2009. 336 с.
5. Ковалик І. І. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки: навч. посібник. К.: Вища школа, 1985. 216 с.
6. Кодухов В. И. Общее языкознание: учебник. М.: Высш. школа, 1974. 304 с.
7. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики: аналітичний огляд: навч. посібник. К.: Фітосоціоцентр, 1999. 148 с.

Додаткова література:

1. Амирова Т. А. Очерки по истории лингвистики / отв. ред. Г. В. Колшанский. Москва: Наука, 1975. 560 с.
2. Беликов В. И. Социолингвистика: учебник. Москва: Рос. гос. гуманитар. ун-т, 2001. 440 с.
3. Беянин В. П. Психолингвистика: учебник. Москва: Флинта: МПСИ, 2003. 228 с.
4. Беянин В. П. Психолингвистика: учебник. 5-е изд. Москва: Флинта: МПСИ, 2008. 232 с.
5. Бенвенист Э. Общая лингвистика / Пер. с фр. Ю.Н. Караулова и др.; Общ. ред., вступ. ст. и коммент. Ю.С. Степанова. 2-е изд., стереот. М.: УРСС, 2002. 445 с.
6. Виноградов В. В. Избранные труды. Исследования по русской грамматике. М., 1975. 584 с.

7. Глущенко В. А. Принципи порівняльно-історичного дослідження в історії мовознавства. Московська лінгвістична школа: навч. посібник. Дніпропетровськ, 1996. 136 с.
8. Жовтобрюх М. А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918–1941). К.: Наук. думка, 1991. 260 с.
9. Лурия А. Р. Письмо и речь: Нейролингвистические исследования: учеб. пособие. Москва: Академия, 2002. 346 с.
10. Маслова В. М. Лингвокультурология: учеб. пособие. М.: Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.
11. Німчук В. В. Мовознавство на Україні в 14-17 ст.: монографія / відп. ред. В. М. Русанівський. К.: Наук. думка, 1985. 224 с.
12. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля. К., 2008. 712 с.
13. Соссюр Ф. Курс общей лингвистики / [науч. ред. М. Э. Рут]. Москва: Прогресс, 1999. 432 с.
14. Соссюр Ф. Заметки по общей лингвистике / общ. ред., вступ. ст. и коммент. Н. А. Слюсаревой. 2-е изд. Москва: Прогресс, 2000. 280 с.
15. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания. М.: Просвещение, 1975. 272 с.
16. Фрумкина Р. М. Психолінгвістика: учебник. Москва: Академия, 2001. 316 с.
17. Шадура Т. Н. Общее языкознание. Тбилиси: Ганатлеба, 1983. 490 с.
18. Ющук І. П. Вступ до мовознавства: навч. посібник. К.: Рута, 2000. 128 с.